

Navýšení účelových prostředků v rozpočtu Grantové agentury České republiky

Materiál pro jednání RVVI

Obsahem předkládaného materiálu je analýza potřeby navýšení účelových prostředků v návaznosti na vládou již schválenou novou skupinu grantových projektů „Grantové projekty excelence v základním výzkumu EXPRO“ a na nově připravované skupiny grantových projektů. Grantová agentura České republiky (dále jen „GA ČR“) předkládá RVVI ke schválení nové skupiny grantových projektů „Grantové projekty JUNIOR STAR“, „Grantové projekty POSTDOC“ a „Mezinárodní grantové projekty hodnocené na principu LEAD Agency“, jejichž součástí jsou předpokládané účelové výdaje projektů v jednotlivých letech. Samostatně je řešena potřeba navýšení institucionálních prostředků, která přímo souvisí s posílením účelových prostředků.

Dosud nedošlo k navýšení rozpočtu na pokrytí potřeb dalších soutěží vyhlašovanych v rámci skupiny grantových projektů EXPRO a veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích v rámci nově předkládaných skupin grantových projektů, které plánujeme vyhlásit poprvé v roce 2020 se zahájením poskytování podpor v roce 2021, a z těchto důvodů je zapotřebí posílit rozpočet již v roce 2021.

Rozpočet účelových prostředků GA ČR nepokrývá všechny připravované skupiny grantových projektů. V roce 2020 vznikají nadpožadavky pro rok **2020 ve výši 150 mil. Kč**, které vychází z požadavků na zvýšení standardních, mezinárodních grantových projektů a projektů EXPRO. GA ČR plánuje na úhradu těchto nadpožadavků v roce 2020 využít nároky z nespotřebovaných výdajů, a tak nebudou vznášeny nadpožadavky na státní rozpočet. V rámci střednědobého výhledu na roky 2021 a 2022 v kapitole GA ČR ovšem vznikají rovněž nadpožadavky na výdaje státního rozpočtu. **V roce 2021 idenfitikujeme potřebu navýšit účelové prostředky o 657 mil. Kč a v roce 2022 o dalších 628 mil. Kč.** Ke krytí všech nadpožadavků již totiž nebudou k dispozici nároky z nespotřebovaných výdajů.

Požadavky na zvýšení rozpočtu:

Níže jsou uvedeny jednotlivé skupiny grantových projektů spolu s požadavky na zvýšení rozpočtu v rámci střednědobého výhledu.

V souvislosti s novou skupinou **grantových projektů excelence v základním výzkumu EXPRO** byla provedena analýza podaných návrhů v rámci této skupiny grantových projektů, a na základě toho disponuje předsednictvo GA ČR optimální představou o tom, jaký vývoj lze očekávat v následujících soutěžích EXPRO. Vzhledem k dosavadnímu vývoji navrhuje předsednictvo GA ČR nerozdělovat soutěže skupiny grantových projektů excelence do dvou cyklů, ale po prvním cyklu tří soutěží vyhlašovat soutěž pravidelně každý druhý rok s rozpočtem 200 mil. Kč ročně, což je méně, než bylo původně plánováno a nedojde tak k většímu zatížení státního rozpočtu. Soutěže 2019–2021 tak proběhnou v původně plánovaném prvním cyklu, avšak s menším rozpočtem, soutěž 2022 vyhlášena nebude, a další soutěž bude opět vyhlášena pro projekty s počátkem řešení v roce 2023.

V rozpočtu GA ČR nejsou k dispozici finanční prostředky na vyhlášení veřejné soutěže v roce 2021, kdy požadujeme navýšit rozpočet na projekty EXPRO o 163 mil. Kč, a v roce 2022 je potřeba alokovat dalších 16 mil. Kč (původní nadpožadavek 161 mil. Kč je snížen o přebytek z juniorských grantů ve výši 145 mil. Kč).

Nová skupina grantových projektů „**Grantové projekty JUNIOR STAR**“, která je současně předkládána RVVI ke schválení, bude volně navazovat na stávající skupinu Juniorské granty.

V roce 2021 bude podpora Juniorských projektů ukončena, a zároveň bude financována nová skupina grantových projektů, kterou předpokládáme financovat z prostředků na Juniorské projekty. V roce 2021 předpokládáme financování 25 projektů a očekáváme průměrné výdaje na jeden projekt ve výši 5 mil. Kč, celkově tedy výdaje ve výši 125 mil. Kč. V roce 2021 budou k financování projektů JUNIOR STAR využity prostředky z Juniorských projektů, ovšem bude nutné uplatňovat nadpožadavky ve výši 35 mil. Kč. V roce 2022 se předpokládá financování taktéž 25 projektů, v rozpočtu tedy bude třeba celkem alokovat 250 mil. Kč, ovšem i zde se předpokládá využití prostředků z Juniorských projektů (nadpožadavky tak na tuto skupinu nebudou).

Nová skupina grantových projektů „**Grantové projekty POSTDOC**“, která je současně předkládána RVVI ke schválení, není doposud zahrnuta v rozpočtu GA ČR, a tudíž není kryta finančními prostředky. V roce 2021 odhadujeme financování 50 projektů. Očekávané výdaje na jeden projekt činí 2,5 mil. Kč, tedy v prvním roce řešení budeme uplatňovat nadpožadavky ve výši 125 mil. Kč. V roce 2022 bude financována druhá veřejná soutěž, kde se očekává financování taktéž 50 projektů s tím, že budeme uplatňovat nadpožadavky ve výši 250 mil. Kč.

Nová skupina grantových projektů „**Mezinárodní grantové projekty hodnocené na principu LEAD Agency**“, která je současně předkládána RVVI ke schválení, bude nově rozšířena o multilaterální spolupráci. Předpokládané výdaje vychází z předpokladu, že k okamžiku zahájení podpory této skupiny grantových projektů bude uzavřena vzájemná smlouva v rámci iniciativy „Central European Science Partnership“ (CEUS) mezi GA ČR, rakouskou partnerskou grantovou agenturou Der Wissenschaftsfonds (dále jen „FWF“) <https://www.fwf.ac.at/de/>, polskou partnerskou grantovou agenturou Narodowe Centrum Nauki (dále jen „NCN“) <https://www.ncn.gov.pl/>, a slovinskou partnerskou grantovou agenturou Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (dále jen „ARRS“) <http://www.arrs.gov.si/sl/>.

Předpokládá se, že v roce 2020 proběhnou výzvy k účasti v soutěžích o podporu projektů LEAD Agency v rámci iniciativy CEUS, tedy mezi GA ČR, FWF, NCN a ARRS. Podpora se rozběhne od roku 2021, pro který jsou navrhovány účelové výdaje ve výši 90 mil. Kč. V rámci těchto výzev předpokládáme udělení cca 36 grantů, průměrné roční výdaje na jeden projekt očekáváme ve výši 2,5 mil. Kč.

V následujícím roce dojde k dalšímu rozšíření mezinárodní spolupráce, a to v rámci iniciativy „Multilateral Lead Agency“ (MLA). Tato iniciativa, zaměřená na mezinárodní spolupráci na principu Lead Agency, je projednávána v rámci Science Europe (SE) <https://www.scienceeurope.org/>. Ke členům MLA Task Force patří kromě GA ČR následující zahraniční agentury:

Austrian Science Fund (FWF), Rakousko;

Research Foundation – Flanders (FWO), Belgie;

Fund for Scientific Research (FNRS), Belgie;

Croatian Science Foundation (HRZZ), Chorvatsko;

Academy of Finland (AKA), Finsko;

Agence Nationale de la Recherche (ANR), Francie;

German Research Foundation (DFG), Německo;

Science Foundation Ireland (SFI), Irsko;

Luxembourg National Research Fund (FNR), Lucembursko;

Research Council of Norway (RCN), Norsko;

National Science Centre (NCN), Polsko;

Foundation for Science and Technology (FCT), Portugalsko;
Slovenian Research Agency (ARRS), Slovinsko;
Swedish Research Council for Sustainable Development (Formas), Švédsko;
Swiss National Science Foundation (SNSF), Švýcarsko;
Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO), Nizozemí;
UK Research and Innovation (UKRI), Velká Británie.

Podpis příslušných memorand očekáváme v roce 2020 s tím, že vyhlášení první takto rozšířené výzvy by proběhlo v roce 2021 a poskytování podpory by započalo v roce 2022.

Celkové výdaje na novou skupinu grantových projektů se předpokládají v objemu cca 750 mil. Kč ročně s postupným nárůstem objemu podpory – v prvním roce 2021 cca 90 mil. Kč (v rámci iniciativy CEUS), ve druhém roce cca 340 mil. Kč (v rámci obou těchto iniciativ) a ve třetím roce 2023 cca 590 mil. Kč (v rámci obou iniciativ) a v dalších letech cca 750 mil. Kč každoročně (již jen v rámci iniciativy MLA).

Z uvedených důvodů v roce 2021 identifikujeme nadpožadavky na tuto skupinu grantových projektů ve výši 50 mil. Kč a v roce 2022 ve výši 38 mil. Kč (v rozpočtu je již zahrnuto zvýšení střednědobého výhledu o 246 mil. Kč dle rozhodnutí RVVI z dubna letošního roku).

Na standardní projekty plánujeme v roce 2021 podporu ve výši 3 200 mil. Kč, což je na stejné úrovni jako v roce 2020, nicméně oproti rozpočtovému výhledu je to o 196 mil. Kč více, a proto budeme uplatňovat nadpožadavky v této výši. V roce 2019 se předpokládá čerpání prostředků ve výši 3 369 mil. Kč. V roce 2020 a 2021 předpokládáme financování přibližně stejného počtu projektů jako v roce 2019, proto je nutné zamezit skokovému snížení rozpočtu i s ohledem na nárůst průměrných nákladů na jeden projekt. Nadpožadavky v roce 2021 a 2022 budou činit 196 mil. Kč.

Na mezinárodní projekty požadujeme v roce 2021 o 88 mil. Kč více než ve střednědobém výhledu, a to z důvodu posílení mezinárodní spolupráce. GA ČR se dlouhodobě věnuje snahám o posílení mezinárodní (bilaterální) spolupráce, s čímž úzce souvisí i posílení finančních prostředků na podporu mezinárodních projektů. V roce 2019 došlo k uzavření memorand of understanding s Russian Foundation for Basic Research a São Paulo Research Foundation. GA ČR rovněž vstoupila do jednání o možné spolupráci s Čínou a plánuje zahájení rozhovorů s Japonskem a Chorvatskem. Z uvedených důvodů je žádoucí v roce 2021 a v roce 2022 posílit rozpočet na podporu mezinárodních projektů, a i v dalších letech zahrnout do rozpočtu vyšší finanční prostředky, aby nedocházelo k jeho skokovému snížení. V roce 2021 identifikujeme nadpožadavky ve výši 88 mil. Kč a v roce 2022 ve výši 128 mil. Kč.

Shrnutí nadpožadavků:

	2021	2022
EXPRO	163 mil. Kč	16 mil. Kč
JUNIOR STAR	35 mil. Kč	0
POSTDOC	125 mil. Kč	250 mil. Kč

LEAD AGENCY	50 mil. Kč	38 mil. Kč
Standardní projekty	196 mil. Kč	196 mil. Kč
Mezinárodní projekty	88 mil. Kč	128 mil. Kč
Celkem	657 mil Kč	628 mil. Kč

Závěr:

V rámci střednědobého výhledu je žádoucí posílit rozpočet GA ČR vzhledem k tomu, že jsou předkládány návrhy na nové skupiny grantových projektů a dosud není zajištěno financování vládou schválené skupiny grantových projektů excelence v základním výzkumu EXPRO. U standardních projektů je nutné zachovat minimálně stejnou výši přidělovaných prostředků jako v uplynulých letech tak, aby nedocházelo ke skokovým výkyvům a byla zajištěna stabilita rozpočtů v jednotlivých letech.

S ohledem na postupné snižování nároků z nespotřebovaných výdajů, není možné v rámci střednědobého výhledu počítat s využitím dalších nároků z nespotřebovaných výdajů, neboť nebudou již tvořeny ve výši, která by zabezpečila krytí nadpožadavků. Nestabilita rozpočtu v posledních letech ohrožuje úspěšné konání veřejných soutěží a značná omezení může přinášet samotným vědeckým pracovníkům. Z uvedených důvodů je nezbytné navýšit finanční prostředky v rozpočtu GA ČR počínaje rokem 2021.

Praha 15. 5. 2019